

VSTAVITEV PERKUTANE ENDOSKOPSKE GASTROME

(Navodilo pacientom)

Spoštovani, vaš zdravnik vas je napotil na vstavitev perkutane endoskopske gastrostome (PEG), ki je potrebna za boljšo prehranjenost bolnika.

Da bi lažje razumeli preiskavo in poseg, smo vam pripravili nekaj informacij. V kolikor česa ne boste razumeli, se lahko pred preiskavo pogovorite z osebjem v Endoskopskem centru ali na oddelku, kjer ste hospitalizirani.

KAJ JE PERKUTANA ENDOSKOPSKA GASTROSTOMA?

Perkutana endoskopska gastrostoma ali na kratko PEG je cevka, ki jo s pomočjo gastroskopa uvedemo preko trebušne stene v želodec. Namenjena je bolnikom, ki imajo ohranjeno prehodnost in delovanje spodnjih prebavil, vendar zaradi različnih vzrokov začasno ali trajno ne smejo oziroma ne morejo jesti. Uvedba PEG-a znatno pripomore k boljši prehranjenosti bolnika.

Pri odločanju za poseg je pomembno, da si določimo realne cilje poteka zdravljenja glede na bolnikovo splošno stanje. Naš glavni cilj je, da s pomočjo vstavitve PEG-a in hranjenja preko cevke ohranimo ali izboljšamo kvaliteto bolnikovega življenja.

KAKO NAJ SE PRIPRAVIM NA POSEG?

Če prejimate zdravila proti strjevanju krvi - antikoagulacijska ali antiagregacijska zdravila, npr. Plavix, Aspirin, Fragmin, Clexane, Fraxiparine, Arixtra, Marevan, Pradaxa, Eliquis, Xarelto, ki povečajo nevarnost krvavitve, se o jemanju teh zdravil pravočasno, vsaj 1 teden pred preiskavo nujno posvetujte z izbranim osebnim zdravnikom oz. z zdravnikom v Ambulanti za antikoagulantno zdravljenje.

Okvirni čas prekinitve prejemanja antiagregacijskih in antikoagulantnih zdravil:

- **Plavix:** prekinemo 5-7 dni pred posegom.
- **Aspirin:** zdravljenja ne prekinjamo.
- **Fragmin, Clexane, Fraxiparine:** bolnikom, ki prejema podaljšano zdravljenje s terapevtskimi odmerki NMH, zdravilo ukinemo 24 ur pred posegom. Zadnji odmerek, ki ga bolnik prejme, naj znaša le polovico terapevtskega odmerka.
- **Arixtra 2.5 mg/0.5 ml:** bolnik ne sme prejeti aplikacije fondaparinuksa 24 ur pred posegom. V kolikor bolnik prejema drugačen odmerek zdravila je indiciran nujen posvet z zdravnikom v Ambulanti za antikoagulantno zdravljenje glede pravočasne ukinitve aplikacije zdravila.
- **Marevan ali drug zaviralec vitamina K:** zdravilo ukinemo 5 dni pred posegom. Ciljni INR v času posega je manj ali enako 1.5. Bolniki z majhnim in zmernim tveganjem za trombembolični dogodek ne potrebujejo nadomestnega zdravljenja s terapevtskim odmerkom NMH. Bolnikom z velikim tveganjem za trombembolijo že pred posegom, takoj ko INR doseže spodnjo mejo ciljnega območja, uvedemo terapevtski odmerek NMH, ki ga prilagodimo telesni teži in ledvični funkciji. Zadnji polovični terapevtski odmerek NMH naj bolnik prejme 24 ur pred posegom.
- **NOAK (Pradaxa, Eliquis, Xarelto):** pri določanju časa prekinitve antikoagulacijskega zdravljenja je potrebno upoštevati bolnikovo ledvično funkcijo. Pri bolnikih z normalno ledvično funkcijo mora od zaužitja zadnjega odmerka zdravila do posega preteči najmanj 48 ur, pri bolnikih z okrnjeno ledvično funkcijo pa več (glej tabelo). Po posegu lahko začnete zdravilo ponovno jemati čez 2-3 dni oz. po navodilih zdravnika.

Antikoagulacijsko zdravilo	Ledvična funkcija oGF (ml/min)	Ukinitev zdravila pred posegom (ure)
Pradaxa	>50 30-50	72-96 ≥96
Eliquis, Xarelto, Roteas	>50 30-50	48-72 ≥72

Prav tako se z izbranim osebnim zdravnikom ali diabetologom posvetujte o jemanju zdravil za sladkorno bolezen. Na sam dan preiskave je namreč potrebno prilagoditi odmere diabetične terapije glede na izmerjen krvni sladkor.

Pred posegom bolnik ne sme uživati hrane vsaj 6 – 8 ur, majhne količine vode so dovoljene do 2 uri pred posegom. Za lažji potek posega, boljšo vidljivost med samim posegom in preprečevanje komplikacij je zaželeno, da je želodec prazen. V kolikor želodec ne bo prazen, bo poseg težko izpeljati do konca.

Če ste sladkorni bolnik in se zdravite z insulinom ali drugimi zdravili za sladkorno bolezen, ob prihodu v endoskopski center o tem obvestite medicinsko sestro in zdravnika, prav tako morate obvestiti zdravnika v kolikor jemljete sredstva proti strjevanju krvi oziroma ste alergični na katera izmed zdravil.

KAKO POTEKATA PREISKAVA IN POSEG?

Pred posegom

Pred posegom mora biti bolnik vsaj 6 – 8 ur tešč. S seboj mora prinesiti izvide testov koagulacije in hemograma.

Pred preiskavo je potrebno odstraniti očala in zobno protezo, v kolikor je snemljiva. V kolikor je na mestu vstavitve PEG-a bolnik poraščen, dlake odstranimo. Na prst namestimo oksimeter (naprava, ki meri vsebnost kisika v krvi), v nos pa binasalni kateter za aplikacijo kisika. Sestra vam namesti tudi intravensko kanilo ter aplicira zdravila, po katerih se počutite zaspano in omotično, občutite lahko tudi razbijanje srca. Po naročilu zdravnika se aplicira tudi dozo profilaktične antibiotične terapije glede na trenutno sprejete strokovne smernice, s čimer se zmanjša tveganje za nastanek okužbe. V kolikor zaradi drugih indikacij že jemljete antibiotike, dodaten antibiotik ni potreben.

V kolikor ste alergični na katerokoli zdravilo, o tem pred posegom obvestite zaposlene v endoskopskem centru.

Poseg

S pršilom vam lokalno omrtvičimo zadnjo steno žrela ter med zobe namestimo ustnik. Med preiskavo ležite na hrbtu. Pri posegu sodelujeta 2 usposobljena zdravnika in 2 endoskopski medicinski sestri. Prvi zdravnik skozi usta uvede gastroskop, s pomočjo katerega opravi pregled zgornjih prebavil in določi najugodnejše mesto za vstavev PEG-a. Dihalne poti so medtem proste in lahko normalno dihate skozi nos ali usta.

Drugi zdravnik ta čas pripravi vbodno mesto (razkuževanje in sterilno pokrivanje). Na mesto vstavitve PEG-a aplicira lokalni anestetik. Ko se učinek lokalnega anestetika razvije v celoti, z iglo in vodilom zbode na mesto, kjer bo kasneje vstavljen PEG. S skalpelom zareže v kožo in s tem poveča odprtino, skozi katero se bo namestilo PEG. Preko vodilne žice se uvede hranilno cevko skozi usta in požiralnik v želodec ter navzven preko trebušne stene.

Na notranji strani je PEG fiksiran z notranjim fiksatorjem, na zunanji strani pa je fiksiran z nastavkom. Cevko odrežemo na dolžini približno 30 cm in na konec namestimo stišček in nastavke za hranjenje. Mesto vstavitve se sterilno pokrije.

Po vstavitvi

Poseg je največkrat opravljen ambulantno. Bolniki še eno uro po posegu oziroma dokler ne izzveni učinek zdravil, ostanejo na opazovanju v endoskopskem centru, potem pa lahko odidejo domov oziroma na oddelek, od kjer so bili napoteni. V primeru komplikacij med samim posegom je lahko bolnik zadržan v bolnišnici na opazovanju.

Ko je cevka enkrat vstavljena, jo lahko kadarkoli zamenjamo. Do menjave pride najpogosteje v primeru zamažitve ali dotrajanosti PEG-a. Prva menjava PEG-a se izvede s pomočjo gastroskopije. Takrat se bolniku vstavi posebno hranilno cevko, ki ima za notranji fiksator balonček, ki je napolnjen z vodo za injekcije.

MOŽNI ZAPLETI

Večina zapletov, ki se pojavijo tekom vstavitve PEG-a je manjše narave. Najpogosteje se na mestu vstavitve PEG-a pojavi krvavitev, medtem ko je obilna krvavitev na mestu vstavitve PEG-a redka. Izvira lahko iz razjed na želodcu, redko zaradi perforacije želodčne arterije ali aorte. Vsako krvavitev po vstavitvi PEG-a je potrebno opazovati. V kolikor pride do znatnega padca hemoglobina, melene (črno blato) ali hemohezije (odvajanje sveže krvi ali krvi, pomešane z blatom) ali če je aspirat želodčne vsebine vidno krvav, je potrebno opraviti endoskopsko kontrolo. Pri manjših krvavitvah lahko povečamo pritisk na rano z zategovanjem varovala, vendar lahko pritisk izvajamo največ 48 ur.

NAVODILA PO PREISKAVI

Navodila po preiskavi so predstavljena v prilogi.

Za preiskavo potrebujete:

- veljavno napotnico in potrjeno kartico zdravstvenega zavarovanja;
- izvide specialista in/ ali izvide predhodno opravljenih preiskav (gastroskopija, ultrazvok trebuha ...);
- izvid INR in hemograma;
- seznam zdravil, ki jih prejimate.

Na dan preiskave se najprej prijavite na vrstomatu ali sprejemnem pultu v pritličju bolnišnice, od tam pa vas napotijo v endoskopski center (9. nadstropje bolnišnice). Na preiskavo pridite ob naročeni uri, vendar pa se lahko v primeru urgentnih ali nenačrtovanih dlje časa trajajočih preiskav ura vašega pregleda zamakne.

Pred preiskavo je potrebno podpisati obrazec za privolitev ali zavrnitev v medicinski poseg. Če bolnik ni opravlno sposoben, je za podpis privolitve oziroma odstopa od preiskave potrebna prisotnost zakonitega zastopnika.

V primeru, da česarkoli niste razumeli, vprašajte za dodatna pojasnila medicinsko sestro ali zdravnika v Endoskopskem centru.

V primeru, da na preiskavo ne boste prišli, to sporočite na telefonsko številko **05/3301692** (pisarna za naročanje na gastroenterološke storitve) vsak delovnik v dopoldanskem času med **8.00 in 10.00** uro ali osebno v pisarni za naročanje na gastroenterološke storitve (pri sprejemnem pultu v pritličju) vsak delovnik v dopoldanskem času med **10.00 in 12.00**.